

Al' Tě chválí, můj Pane, všechno, co jsi stvořil,
bratr, slunce, sestra luna a hvězdy,
vzduch i oblaka, jasná obloha i každé počasí,
sestra voda, bratr oheň, i naše sestra matka země,
která nás živí a slouží nám
a rodí rozličné plody s pestrobíjmi květy a trávu.
Chvalte mého Pána, dobrořečte a děkujte mu
a služte mu s velikou pokorou.

I. JAK SVATÝ FRANTIŠEK BYL A NEBYL RYTÍŘEM

Ještě ne dospělý, už ne dítě

Assisi je město, které leží ve spoletském údolí. Tam žil tenhle mladík jménem František. Od malička ho všichni velice rozmazlovali a rodiče ho vychovávali dost marnivě, podle běžných zásad světa. Byl totiž synem bohatého člověka a bohatí lidé si často myslívají, že marnivost je něco náramného.

František byl chytrý – a tak, jen co trochu povyrostl (ne moc, on byl drobné postavy), otec ho začal posílat v obchodních záležitostech z Itálie až do Francie. Říká se, že jméno František pochází právě z Francie.

Jeho maminka totiž byla Francouzka, z Provence. A tak, přestože při křtu dostal jméno Giovanni – to je Jan –, dali mu kamarádi přezdívku malý Francouzek, Francesco, František; však taky od maminky uměl francouzsky, a to dobře.

To jméno také později použil jako své jméno v řádu, ale to už byl svatý. Tak se to alespoň říká.

No – já nevím. Možná, že takhle jednoduché to ale zas nebylo.

Jméno: GIOVANNI přezdívka: FRANCOUZEK
(FRANCESCO, FRANTIŠEK)

Pravda je, že už když dospíval, obchodoval stejně dobře jako jeho otec. Ale byl jiný než on. Byl veselejší. Rád zpíval. Během času přišel na chuť nejen výjimečnému jídlu, ale i vínu (vážně, ono italské víno je skvělé).

Po nocích vyváděl – mírně řečeno, hodně „veselé kousky“ – se stejně starými kumpány. Potulovali se městem, dělali randál, občas se poprali a něco někomu rozbili, tu okno, tu ústa.

Jenže František, na rozdíl od kamarádů, to vždycky druhý den poškozenému bohatě vynahradil.

Navíc – to byla ta jeho marnivost – rád rozdával ze všeho, co měl. V hostinách a zábavách probendil, co se dalo. Choval se jako nějaký kníže, a ne syn obchodníka.

Chápete, že jeho otci, vážnému, uměřenému muži, který sedí doma a od rána do noci hledí ke kase, se to moc nezdálo.

Rodiče ho sice kárali, ale jak ho měli rádi – on byl takový přítulný a upřímný –, leccos mu trpěli, nechtěli si ho rozzlobit.

A jeho maminka, když sousedé říkali, že roste pro šibenici, odpovídala: „Jen o mém synu nesmýšlejte tak zle! Ten může být ještě Božím dítětem!“

Nu, a maminky mají pravdu. Protože kdo zná lépe srdce dítěte než jeho matka? Věděl snad někdo líp než Františkova maminka, kdo vlastně František je?

V srdci o tom pořád přemýšlela.

Zatím František vesele prospíval v marnostech.

Ale jak bych to řekl, on přesto nebyl jejich otrokem. Uprostřed ztřeštěných hrabivců nekládal své naděje a své srdce do peněz nebo do zisku. Možná že právě proto se mu tak lehce rozdávalo; skoro jako na truc floutkům a lakomcům.

Přesto cítil, že život, ve kterém se motá jako veverka v kole, jeho duši nestačí. Chtěl víc, ale nevěděl co. Byl na tom jako v té pohádce: „Jdi tam, nevím kam, přines to, nevím co.“

Ještě něco bych vám o něm rád prozradil. Spousta lidí svatému Františku totiž v dobrém úmyslu a pro jeho čistou duši říkalo později „prostáček Boží“. Jenže ti neměli tušení, že krom flámů za noci a obchodních knih za dne čte tajně s oblibou i knihy úplně jiné. Studoval se zaujetím různá pojednání: o světě, o tom, kdo my lidé vlastně jsme, o našem osudu, o Bohu. A naučil se jen tak pro sebe slova modliteb, jako tichý rozhovor s Tím, kterého ještě neznal.

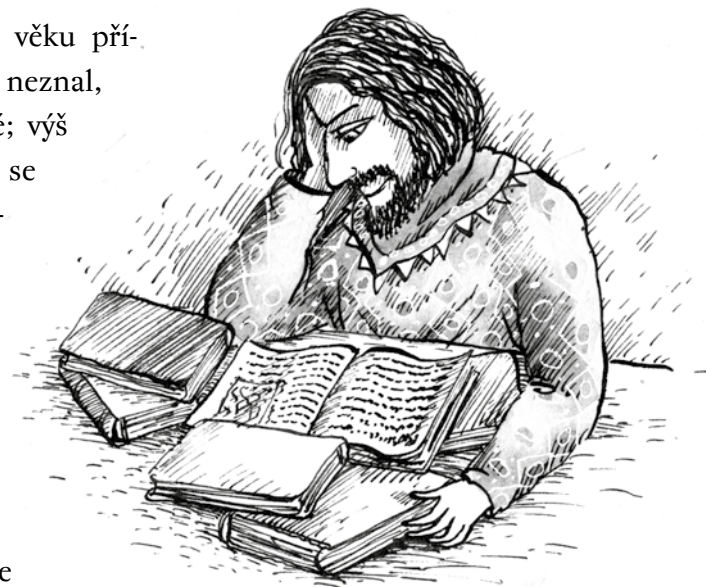
Kdo by to do něj řekl.

A tak, když na knihy v dospělém věku příliš nedal, nebylo to proto, že by je neznal, ale že pokročil dál než ostatní lidé; vyš nad světskou moudrost. Zachoval se zkrátka tak, jak říká Pán v evangeliu: „Kdo najde na poli zakopanou perlu, prodá veškerý svůj majetek, jen aby mohl koupit to pole, v němž je skryta perla.“

Že ještě předbímám, na tohle naráží jedna příhoda z Františkova pozdějšího života. Nějaký člověk se ho ptal, proč čte i spisy pohanů, nejen křesťanů. František se zasmál a řekl mu: „To dobré, co je v jejich spisech, nepatří ani pohanům, ani jiným lidem, ale jedině Bohu, tomu náleží každé dobro.“

A když k němu – už jako ke světci – přišla stará žena s prosbou o almužnu, bratr Petr mu řekl: „Nic nemáme, co bychom jí mohli dát. Máme jen Nový Zákon, ze kterého čteme.“ František na to: „Dej jí ten Nový Zákon. Ať ho prodá, když má nouzi, protože právě tahle kniha nás učí, abychom spěchali na pomoc chudým, potřebují-li to. Bohu se bude víc líbit, když jí tu knihu dáme, než když si v ní budeme číst.“

Tak to k těm knihám.

Vratme se k Františkovu dospívání.

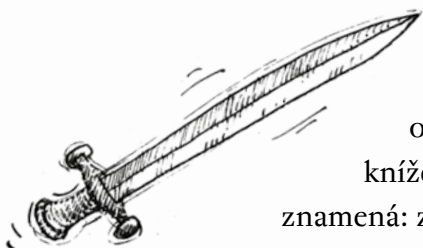
Jak jsme řekli, rostl a zrál nejen tělesně, ale i srdcem a myslí.

Byl neobyčejně výmluvný, tváře mu hořely radostí, hlavu měl bystrou a kulatou, obličej protáhlý, nízké čelo, rovné obočí, tenký nos, úzké a jemné rty, první černé vousy, rovná záda, krátké paže, štíhlé nohy, velmi malá chodidla. A kupodivu už tehdy byl dost hubený.

Jak se měnila jeho duše uvnitř, to neví nikdo, ale víme, že tou dobou se ho zmocnila nová vášeň, jako by navazovala na tu předchozí:

Rytířské ideály. – To bylo něco!

A tak si František, kterému měšťácké vyvádění přestávalo stačit, umínil, že bude něčím víc než jen opilým výtržníkem, že bude rytířem. Aby se mohl stát knížetem. Protože být nejslavnější Rytíř a Kníže – to přece znamená: zvítězit nad celým světem!

O jeho procitnutí

Tou dobou žil v Assisi jeden šlechtic, skvěle vyzbrojený a plný ctibažnosti (to znamená – šíleně bažil po tom, aby ho všichni ctili). A ten se teď chystal na válečnou výpravu do Apulie, krajiny pěkně osídlené a bohaté, oplývající vodou a zelení. Tam chtěl získat majetek a slávu rytíře.

Jakmile se to František dozvěděl, zaplanul! Hned za tím pánem běžel a nabídl se mu, že potáhne s ním. Byl lehkomyšlný a odvážný; šlechtici nebyl sice rovný

původem, ale předčil ho nadšením a velkorysostí. A teď navíc prahl po cti, vábila ho a přitahovala sláva.

Těsně před odjezdem, když už měl všechno nachystáno, se mu zdál zvláštní, živý sen, Ne, to nebyl sen, to bylo víc, bylo to skutečné, hmotné, jako kdyby ho někdo hodil do jiného světa, z duše se to nedalo smazat.

Ocitl se v nádherném paláci: místnosti, jimiž procházel, byly plné třpytivých zbraní, sedel, štítů a kopí a všeho možného brnění.

V posledním sále zahlédl překrásnou dámu, vznešenou nevěstu.

František byl okouzlen a ptal se, komu to tady všechno patří. A z ničeho nic věděl, že ten palác patří právě jí, té nevěstě. A slyší: „Františku, tohle jsou zbraně pro tebe a pro tvé rytíře. Všechno to můžeš mít!“

František se probudil a bylo jitra.

„Tohle je skvělé znamení!“ radoval se. Jenže nevěděl, co to doopravdy znamená, pořád ještě myslel podle světa. A tak si to taky vyložil po světsku, doslova.

